

Yhdessä terveyttä

TAYS INFEKTIO

AJANKOHTAISIA INFEKTIOASIOITA 2009

Numero 2 / 12.1.2010

Norovirusripulin epidemioita ympäri Pirkanmaata

Rita Niemi, Jukka Lumio ja Risto Vuento

Mitä on tapahtunut ja tapahtumassa?

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eri sairaaloissa ja alueen laitoksien osastoilla on ilmennyt norovirus-epidemioita. Epidemiat alkoivat joulukuussa 2009 ja ovat lisääntymässä. Taysin Infektioyksikön tietoon on tullut yhteensä seitsemän laitosta tai osastoepidemiaa. Keskimäärin osastoepidemioissa on sairastunut 9 potilasta ja 13 työntekijää. Pirkanmaan norovirustilanne on osa kansainvälistä kehitystä, koska paitsi muualla Suomessa, ainakin Ruotsissa on todettu sama kehitys. Epidemioiden toistumisen tekee mahdolliseksi se, että virus muuntelee vuosien kuluessa ja väestön aikaisemmista epidemioista saama suoja (immuni-teetti) säilyy vain muutaman vuoden ajan. Tällä hetkellä näyttäisi olevan liikkeellä useampiakin genoryhmän II viruksia, joista yksi on aikaisemmista vuosista poikkeava yhdistelmävirus. Väestön suoja tätä virustyyppiä vastaan on todennäköisesti huono.

Viimeksi tilanne oli samankaltainen nelisen vuotta sitten. Silloin norovirus iski ankarasti koko Suomeen. Pirkanmaallakin Taysin infektioyksikön tietoon tuli vuodessa kolmisenkymmentä terveydenhuollon yksiköissä tapahtunutta epidemiaa. Yleensä ne koskivat yksittäistä osastoa, ja niillä parin viikon aikana puolet potilaista ja puolet henkilökunnasta sairastui oksennus-ripuli -tautiin. Osalla sairastuneista oli kuumettakin. Useissa tapauksissa osastoja oli suljettava uusilta potilailta epidemian ajaksi ja Taysissa leikkauksiakin täytyi kerran peruuttaa. Tauti on parin päivän ajan usein hyvinkin raju, mutta se on kulultaan hyvänlaatuisen ja paranee ilman jälkiseuraamuksia muutamassa päivässä.

Noroviruksen vaatimista toimista

Norovirukselle on ominaista poikkeuksellisen nopea leviäminen kosketustartuntana henkilöstä toi-

seen. Infektioon tarvittava virusmäärä on niin pieni, että tartunnan voi saada ripuloivan henkilön ympäristöstäkin kosketuksen kautta. Tärkeätä on aloittaa heti ensimmäisen ripulipotilaan kohdalla nopeasti ja tehokkaasti torjuntatoimet. Elleivät ne estä epidemiaa, ne ainakin lyhentävät sitä merkittävästi. Nyt meille tehdyissä yhteydenotoissa on käynyt selväksi, että edellinen noroviruskausi muistetaan, koska useimmiten asianmukaiset kirjaamis- ja torjuntatoimet on aloitettu jo ennen keskustelua meidän kanssamme. Olemme mielellämme jatkossakin kuitenkin apuna, jos noroviruksen tuomista ongelmista halutaan neuvotella. Yksityiskohtainen PSHP:n toimintaohje löytyy internetin kautta

<http://www.pshp.fi/download.aspx?ID=1267&GUID={8A02170B-6971-4E2D-BB8F-C0A74FEB6A2D}>

Miten norovirus tässä tilanteessa todetaan?

Kun tiedetään, että jollain alueella on varmistettuja norovirustapauksia, kuten esim. tällä hetkellä koko Suomessa, kliininen diagnoosi riittää hyvin eikä yksittäisen potilaan tai edes osastoepidemian yhteydessä ole tarvetta spesifiseen norovirusdiagnostiikkaan. PSHP:n alueella tilanne on nyt tällainen. Jos tautia on sekä henkilökunnassa että potilaissa ja oireisiin kuuluu pahoinvointi tai oksennukset, kyseessä on melko varmasti norovirus-epidemia ja torjunta voidaan aloittaa ilman yhtään virustestiä. Noroviruksen spesifiseen diagnostiikkaan tarkoitettujen testien herkyys ei ole riittävä siihen, että yksittäisen potilaan negatiivinen näyte sulkisi noroviruksen pois. Tämän vuoksi, jos kuitenkin erityisistä syistä halutaan varmistaa norovirus aiheuttajaksi, on syytä ottaa näytteet useammalta sairastuneelta potilaalta / henkilökunnan jäseneltä mahdollisimman akuutissa vaiheessa (selviä ripuliuulosteita). Tähän soveltuva tutkimus on ripuliepidemia-tutkimus (VirEpid).